

2010.

Tájékoztató a Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság tevékenységéről

Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal
Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság

KÉSZÍTETTE:

**MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁGA**

A

**KÜLÜGYMINISZTERIUM
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL**

**MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁG**

Németvölgyi út 37-39.

H-1124 Budapest

E-mail: armstrade@mkeh.gov.hu

Telefon: 06 1 4585 599

Fax: 06 1 4585 885

TARTALOMJEGYZÉK

I. FEJEZET

BEVEZETŐ.....	4
A HATÓSÁGRÓL	4

II. FEJEZET

MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBE.....	6
BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY	6
VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY.....	6
AUSZTRÁLIA CSOPORT	6
NUKLEÁRIS SZÁLLÍTÓK CSOPORTJA.....	7
ZANGGER BIZOTTSÁG.....	7
RAKÉTATECHNOLÓGIAI ELLENŐRZÉSI RENDSZER.....	7
WASSENAARI MEGÁLLAPODÁS	8
KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREKRE VONATKOZÓ ENSZ PROGRAM	8
WPDU – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ TANÁCSI MUNKACSOPORTJA.....	9
„23. CIKK” BIZOTTSÁGI MUNKACSOPORT	9
COARM – AZ EU TANÁCSÁNAK HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA.....	9

III. FEJEZET - ENGEDÉLYEZÉS

A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERES- KEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE.....	10
1. HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS	10
ELŐZMÉNYEK	10
JELENLEGI SZABÁLYOZÁS	11
A KÖZÖS HADITECHNIKAI TERMÉKLISTA	11
AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA.....	12
2. A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE.....	15
AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA.....	15
JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS	15
3. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK ENGEDÉLYEZÉSE	16

IV. FEJEZET

1. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2010. ÉVI HADITECHNIKAI ÉS KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL VALAMINT A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL	17
2. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELME 2010-BEN	21
3. ELLENŐRZÉSEK	22

V. FEJEZET

VÁLTOZÁSOK A HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSBE 2012-TŐL	23
MELLÉKLETEK.....	28

BEVEZETŐ

A haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának engedélyezéséről szóló 16/2004 (II.6.) Korm. rendelet 4. § (9) pontjában előírtak szerint a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (Hatóság) évente eleget tesz jelentéstételi kötelezettségének a haditechnikai külkereskedelmi engedélyezési tevékenységről a honvédelmi, a rendészeti, a külpolitikai, továbbá a nemzetbiztonsági ügyekkel foglalkozó országgyűlési bizottságok részére. A Hatóság továbbá rendszeresen szolgáltat adatokat a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységről különböző nemzetközi fórumok számára (Európai Unió (EU), Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), Európai Biztonsági Együttműködés Szervezete (EBESZ), Wassenaari Megállapodás). A bizalomépítés és a transzparenciára való törekvés jegyében, valamint a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a Hivatal a hazai nyilvánosság részére is elérhető jelentést tesz közzé a Hatóság tevékenységről.

A HATÓSÁGRÓL

Magyarország a non-proliférációs nemzetközi egyezmények elfogadásával politikai kötelezettséget vállalt arra, hogy nemzeti jogszabályrendszerében érvényesíti az érzékeny termékekre vonatkozó, a többi részt vevő állammal kialakított exportellenőrzési elveket. Az exportellenőrzési feladatok végrehajtására kijelölt magyar hatóság a Nemzetgazdasági Minisztérium felügyelete alatt működő **Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (Hivatal) Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (Hatóság)**. A Hatóság három területen látja el engedélyezési és ellenőrzési feladatait.

A *haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése* nem EU harmonizált terület, az a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozása alapján történik. Ugyanakkor figyelembe veszi a közös kül- és biztonságpolitika irányelveit, a „Haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös szabályrendszerének” rendelkezéseit. Hatósági tevékenységét a „Közös haditechnikai terméklista” alapján végzi. Ugyanezen lista alapján vonja engedélyezés alá a *hadiipari gyártás- és szolgáltatás felügyelet* a hazai hadiipari gyártók és szolgáltatók tevékenységét és ellenőrzi az engedélyesek termékjelölési és nyilvántartási kötelezettségét. A Hatóság mindemellett végrehajtja a *kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmazásával* kapcsolatos azon exportellenőrzési intézkedéseket, melyek nemzetközileg vállalt megállapodások hazai végrehajtásához szükségesek. Ezen termékek polgári célú felhasználásuk mellett alkalmasak hagyományos és tömegpusztító fegyverek, valamint az azok célba juttatására alkalmas eszközök gyártására, kifejlesztésére, ezért forgalmuk ellenőrzését különböző non-proliférációs rezsimek és leszerelési egyezmények írják elő.

a proliferáció jelentése
elterjedés, a non-
proliférációs
intézkedések célja a
tömegpusztító
fegyverek (WMD) -
vegyi- biológiai,
nukleáris fegyverek-,
valamint a
hagyományos
fegyverek
elterjedésének
megakadályozása.

A Hatóság látja el a *Vegyifegyver Tilalmi Egyezményből* fakadó nemzeti hatósági kötelezettségeket és feladatokat, amelynek keretében a Hatóság felügyeli az Egyezmény hatálya alá tartozó vegyipari cégek gyártási és kereskedelmi tevékenységét.

Hatósági intézkedéseink magukba foglalják – többek között – határozatok hozatalát, engedélyek kibocsátását, illetve ellenőrzések elvégzését. Az intézkedések célja megakadályozni azt, hogy a regionális és nemzetközi biztonságra veszélyt jelentő államok, valamint terrorista csoportok tömegpusztító fegyvert legyenek képesek kifejleszteni és előállítani, illetve célja elejét venni a hagyományos fegyverek destabilizáló mértékű felhalmozódásának. A nemzetközi kötelezettségvállalásokból fakadóan a Hatóság rendszeresen részt vesz különféle exportellenőrzési rezsimek munkacsoportjaiban, valamint jelentést tesz az ENSZ, az EBESZ, a Wassenaari Megállapodás és az EU felé, továbbá évenként beszámol az Országgyűlésnek.

A Hatóság nyilvántartja és kezeli az engedélyesek adatait, jelentéseit, továbbá ellenőrzési és bírságolási jogkörrel rendelkezik. A külkereskedelmi államigazgatási és a hadiipari gyártás- és szolgáltatásfelügyeleti eljárásban első fokon – országos illetékességgel – a Hatóság, másodfokon a Hivatal központi szerve jár el. A Hatóság ezen kívül együttműködik a szakmai érdekképviselőkkel, a gazdasági szereplők teljes körű tájékoztatása érdekében tájékoztatókat szervez és hírleveleket bocsát ki. A Hatóságot két szervezeti egység alkotja: a Hadiipari és Haditechnikai Külkereskedelmi Osztály, valamint az Exportellenőrzési Osztály.

Fontos kiemelnünk, hogy aki a 3 engedélyezési területre vonatkozó jogszabályokat nem tartja be, sértheti a *Büntető Törvénykönyvről* szóló 1978. évi IV. törvény 261/A §, 263/A §, 263/B §, 264/C és 298 §-ának valamelyikét és ebben az esetben **szabadságvesztéssel büntethető**. Mindamelllett a *Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal által kiszabható bírság mértékére és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokról* szóló 262/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet értelmében a haditechnikai eszközök és szolgáltatások és kettős felhasználású termékek külkereskedelmével, valamint a hadiipari tevékenységgel kapcsolatos jogsértő tevékenység esetén 100 ezertől 10 millió forintig terjedő **bírsággal sújtható**.

MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBEN

Magyarország többek között az alábbi multilaterális fegyverzetellenőrzési megállapodások és exportellenőrzési rendszerek részvevő állama, illetve az alábbi nemzetközi előírások és folyamatok figyelembe vételével végzi engedélyezési, ellenőrzési és egyéb hatósági feladatait:

A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYZEMÉNY (BTWC-BIOLOGICAL AND TOXIN WEAPONS CONVENTION)¹

A biológiai és toxin fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló egyezmény (BTWC) az első olyan nemzetközi szerződés, amelynek célja a tömegpusztító fegyverek egy teljes kategóriájának felszámolása. A megállapodás teljes tilalmat rendel el az olyan mikrobiológiai vagy egyéb biológiai hatóanyagok, valamint toxinok fejlesztésére, gyártására, tárolására és megszerzésére, amelyek nem kórmegelőzési, védekezési vagy más békés célokat szolgálnak. A tilalom kiterjed azokra a fegyverekre, felszerelésekre és szállítóeszközökre is, amelyekkel az ilyen hatóanyagokat és toxinokat bevethetik. Az egyezményt 1972-ben nyitották meg aláírásra és 1975-ben lépett hatályba.

VEGYIFEGYVER TILALMI EGYZEMÉNY (CWC- CHEMICAL WEAPONS CONVENTION)²

A Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény a genfi leszerelési értekezleten 40 állam részvételével 24 évig tartó tárgyalási folyamat eredménye, 1997. április 29-én lépett hatályba, éppen azzal, hogy Magyarország -mint 65. Részes Állam- letétbe helyezte ratifikációs okiratát az ENSZ főtitkárnál. Az egyezmény kimondja a vegyi fegyverek használatának, kifejlesztésének, megszerzésének tilalmát, továbbá elrendeli a meglévő vegyi-fegyver készletek megsemmisítését. A CWC az első olyan multilaterális leszerelési megállapodás, amelynek betartása nem csupán a részes államok kötelezettségvállalásán, hanem egy kiterjedt nemzetközi ellenőrzési rendszeren is alapul. A feladattal megbízott nemzetközi szervezet helyszíni ellenőrzésekkel folyamatosan vizsgálja az éves nyilatkozatokban bejelentett adatok valódiságát. A szerződés végrehajtását elősegítő nemzetközi intézmény az Ausztrália Csoport.

AUSZTRÁLIA CSOPORT (AUSTRALIA GROUP-AG)³

Az ENSZ Közgyűlésének 1991-ben hozott határozata alapján a vegyi és biológiai fegyverek non-proliferációját az Ausztrália Csoport koordinálja. Az AG együttműködés keretében a résztvevő államok között információ- és véleménycserére kerül sor a vegyi- és biológiai fegyverek elterjedéséről, illetve annak megakadályozásáról. Valamennyi tagja ratifikálta a biológiai és vegyi-fegyver tilalmi egyezményeket. A csoportban résztvevő államok olyan hazai jogszabályokat léptetnek hatályba és olyan nemzetközi intézményrendszert alakítanak ki, amelyek révén hatékonyan tudják megakadályozni a vegyi és biológiai fegyverek proliferációját. Magyarország 1992-ben csatlakozott.

¹ <http://www.opbw.org>

² <http://www.opcw.org/chemical-weapons-convention>

³ <http://www.australiagroup.net>

NUKLEÁRIS SZÁLLÍTÓK CSOPORTJA (NSG, NUCLEAR SUPPLIERS GROUP)⁴

A csoporthoz tartozó országok vállalják, hogy önmérsékletet tanúsítanak a nukleáris anyagok és az e területhez kapcsolódó termékek exportja tekintetében. Ily módon kívánják elérni, hogy a nukleáris anyagok és felszerelések (plutónium, dúsított urán, dúsító és az újrafeldolgozó üzemek részegységei) békés célú nemzetközi kereskedelme semmilyen formában ne járuljon hozzá az atomfegyverek elterjedéséhez. A résztvevő államok megegyeztek abban, hogy ilyen termékeket nem szállítanak nukleáris fegyverekkel nem rendelkező és az Atomszorompó Szerződésben nem részes államokba, kivéve, ha azok a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel Biztosítéki Megállapodást írtak alá. A résztvevő országok továbbá arra is kötelezettséget vállaltak, hogy úgynevezett végfelhasználói igazolást (end-use certificate) kérnek az adott szállítás célországától. Fenntartották a jogukat arra vonatkozóan is, hogy vétóval élnek, ha a tilalom alá eső anyagok és berendezések a célországból egy harmadik országba kerülnek továbbszállításra. A résztvevő országok nukleáris exportját az egyeztetett irányelvek (Guidelines) szabályozzák. Magyarország 1978-ban lett a csoport tagja. 2009 májusától egy évig hazánk látta el a csoport elnöki feladatait.

ZANGGER BIZOTTSÁG (ZANGGER COMMITTEE – ZC)⁵

Az Atomszorompó Szerződés 3. cikkének 2. bekezdése értelmében, amennyiben egy részes állam hasadó anyagokat vagy azok előállításához kapcsolódó technológiát kíván átadni nukleáris fegyverekkel nem rendelkező országoknak, köteles biztosítékot beszerezni arról, hogy az átadásnak nem lesz következménye a szerződés által tiltott tevékenységek folytatása. E szerződéses kötelezettség hatékony végrehajtása érdekében a Zangger Bizottságban résztvevő államok exportellenőrzési irányelveket fogadtak el. A Bizottság legfontosabb célkitűzése, hogy elősegítse az információ áramlását az olyan exporttevékenységekről, amelyek során a hasadóanyagokkal és a hozzájuk rendelhető technológiákkal rendelkező országok ilyen anyagokat és technológiákat juttatnak el a nukleáris fegyverekkel nem rendelkező, illetve a szerződésben nem részes államoknak. Amennyiben ilyen jellegű export megvalósul, a Bizottság felszólítja a szállítást végző országot, hogy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) révén kérjen biztosítéki garanciákat arra vonatkozóan, hogy a tőle származó anyagok és/vagy berendezések nem alkalmasak nukleáris kísérletek előkészítésére vagy nukleáris fegyverek gyártására. A Bizottság rendszeresen felülvizsgálja az általa összeállított listán azokat az anyagokat és berendezéseket, amelyeknek exportja esetén elengedhetetlen a megfelelő NAÜ biztosítéki garanciák beszerzése. A Bizottság évente egyszer ülésezik Bécsben. A Bizottság keretében vállalt kötelezettségek többsége – a NAÜ főigazgatójának küldött tájékoztatás formájában – valamennyi NAÜ tagállam számára hozzáférhető.

RAKÉTATECHNOLÓGIAI ELLENŐRZÉSI RENDSZER (MTCR)⁶

A Rakétatechnológiai Ellenőrzési Rendszer olyan informális multilaterális exportellenőrzési fórum, amely célja a tömegpusztító fegyverek (WMD) célba juttatásához szükséges rakéták (*missiles*) és más pilóta nélküli célbajuttató-eszközök (*unmanned delivery systems*), azok előállításához, kifejlesztéséhez, működtetéséhez szükséges felszerelések, illetőleg vonatkozó technológiák proliferációjának ellenőrzése.

A jogilag nem kötelező erejű MTCR-előírások alapján a résztvevő 34 állam - köztük hazánk, - koordinálja a fenti termékekre és technológiákra vonatkozó exportellenőrzési gyakorlatát. Ez az export-engedélyezésről szóló Irányelvek (MTCR Guidelines), valamint a szabályozás alá

⁴ <http://www.nuclearsuppliergroup.org>

⁵ www.zanggercommittee.org

⁶ www.mtcr.info

tartozó kifejezetten katonai célú, illetőleg kettős felhasználású termékek Függelék-listája (MTCR Equipment, Software and Technology Annex) alapulvételével történik. A Függelék két fejezetet tartalmaz: I. kategóriájú termékek, technológiák és II. kategóriájú technológiák. Az I. kategóriás exportengedélyezésnél különös szigorúsággal kell eljárni, az engedélyezés meghatározott biztosítékok fennállása esetén lehetséges. Ide tartoznak például a 300 km hatótávolság/500 kg töltet teher határértékeket meghaladó teljes rakétarendszerek és alrendszerek. A résztvevő államok saját belső jogi előírásait figyelembe vételével alkalmazzák az MTCR politikailag kötelező erejű előírásait, iránymutatásait, értesítik egymást az elutasított exportengedély-kérelmekről. Magyarország 1993 óta résztvevő országa az MTCR-nak.

WASSENAARI MEGÁLLAPODÁS (WASSENAAR ARRANGEMENT, WA)⁷

A „Wassenaari Megállapodás a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportja Ellenőrzéséről” (The Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies) elnevezésű együttműködésben résztvevő államok célul tűzték ki a hagyományos fegyverek és a kettős felhasználású termékek és technológiák exportjának és más módon történő átadásának átláthatóvá tételét. Felelősségteljes, a biztonságpolitikai szempontokat is érvényesítő exportpolitika kialakítását kívánják elérni ezen a területen. Céljaik közé tartozik még az érzékeny termékek kereskedelmére vonatkozó vélemény- és információcsere elmélyítése. Törekvéseik azt szolgálják, hogy megakadályozzák a tömegpusztító fegyverek elterjedését, a hagyományos fegyverzetek destabilizációt kiváltó felhalmozását. A résztvevő országok politikai kötelezettséget vállalnak arra, hogy e célok érdekében nemzeti jogszabályaikban érvényesítik a közösen kialakított exportellenőrzési elveket, illetve ellenőrzési minimumnak tekintik a rendszeresen felülvizsgált termékellenőrzési jegyzéket. Hazánk aktívan hozzájárul a WA tevékenységéhez: a 2001-es évben a WA Általános (GWG) Munkacsoport munkáját irányította; 2005-2006 között a WA Szakértői Csoportjának (EG) elnöki posztját látta el, illetve a 2007-es felülvizsgálati év keretében az Adatszolgáltatások tartalmával, átláthatóságával foglalkozó Munkacsoport (Task force on Transparency) koordinálását végezte. Magyarország támogatja és szorgalmazza az átláthatóság javítását és a nemzeti exportpolitikák fokozottabb összehangolását.

KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREKRE VONATKOZÓ ENSZ PROGRAM⁸

Az ENSZ tagállamai 2001 júliusában egy nemzetközi konferencia keretében fogadták el a kézi- és könnyűfegyverek mindennemű illegális kereskedelmének megakadályozását és tiltását szorgalmazó ENSZ Cselekvési Programot (UN PoA)⁹. Ez a dokumentum elveket és intézkedéseket határoz meg a kézi- és könnyűfegyverek (KKF, SALW) illegális kereskedelmének megelőzésével és tiltásával, a megállapodás végrehajtásával, a nemzetközi együttműködés és támogatás-nyújtás, valamint a 2001. évi ENSZ konferenciát követő nemzetközi kézi- és könnyűfegyveres folyamat mechanizmusaival és ütemezésével kapcsolatban. Magyarország részt vesz a Cselekvési Program végrehajtásában. Hazánk évente jelentést nyújt be az ENSZ-nek a kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos aktuális jogi szabályozásról és a megelőző év KKF export–import adatokról. Hasonló adatszolgáltatást az EBESZ Kézifegyver Dokumentum szerint az EBESZ részére is adunk. Az ENSZ és az EBESZ mellett az Európai Unió is kiemelten foglalkozik ezzel a témakörrel.

⁷ www.wassenaar.org

⁸ www.poa-iss.org

WPDU – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ TANÁCSI MUNKACSOPORTJA

A WPDU (Council Working Party of Dual-Use Goods) szakértői szinten felelős a kettős felhasználású termékekre vonatkozó jogalkotási feladatokért, amelynek keretében többek között megtárgyalja az Európai Bizottság által előterjesztett jogszabály tervezeteket és javaslatot tesz a vonatkozó uniós rendelet módosítására. A munkacsoport megtárgyalja és egységes módokat alakít ki a non-proliferációs rezsimekben elfogadott döntések uniós szinten történő végrehajtására, illetve az Európai Tanács részéről – szakértői szinten – elfogadja a kettős felhasználású termékek listájáról szóló módosításokat.

A Lisszaboni Szerződés hatályba lépésével az exportellenőrzésre vonatkozó jogszabályt rendes eljárás keretében fogadja el az Európai Unió, így a WPDU-nak az Európai Bizottsággal és az Európai Parlamenttel kell a különböző kérdésekben közös nevezőre jutnia.

„23. CIKK” BIZOTTSÁGI MUNKACSOPORT

A 23. cikk munkacsoport működését az Európai Bizottság koordinálja, azt a Bizottság egy képviselője elnöklí. A munkacsoport célja, hogy feltárja a tagállami végrehajtásban előforduló különbségeket, megvizsgálja az exportellenőrzési szabályok alkalmazásával kapcsolatos kérdéseket, és ezek alapján javaslatot teygen az egységes, közös gyakorlat kialakítására, rávilágítson a jogszabályi hiányosságokra.

COARM - AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA

A COARM (Council Working Party on the export Control of Conventional Arms) működésének alapjául az Európai Unió Tanácsa által 1998. június 8.-án elfogadott fegyverkereskedelmi Magatartási Kódexe (Kódex), majd az ebből 2008. december 8.-án jogilag kötelező érvényű dokumentumként elfogadott **2008/944/KKBP Közös Álláspont a haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös alapelveiről** elnevezésű dokumentum szolgál. A Hatóság és a Külügyminisztérium szakértőt delegál az EU Tanács COARM munkacsoportjába, ahol az állandó témák (nyilvános éves jelentés készítése, az EU Közös Haditechnikai Jegyzékének (EU CML) naprakésszé tétele, outreach szemináriumok szervezése harmadik országok részére) mellett az exportellenőrzés aktuális kérdései kerülnek megvitatásra (pl. exportellenőrzési politikák egyeztetése, közös vélemény formálása konfliktusos relációkkal kapcsolatosan).

A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERESKEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 296. cikkének b) pontja meghagyja a tagállamok azon jogát, hogy megtegyék az alapvető biztonsági érdekeik védelme érdekében általuk szükségesnek tartott, fegyverek, lőszeres és hadianyagok előállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket. Mindemellett az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény 140. §-a kimondja, hogy az áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok kereskedelmi forgalomba történő kivitelét, behozatalát, valamint azoknak a Magyar Köztársaság területén történő átszállítását nemzetközi szerződéssel és Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa rendelkezéseivel összhangban az Országgyűlés vagy a Kormány által alkotott jogszabály korlátozhatja. Ezen felhatalmazások alapján Magyarország nemzeti hatáskörben szabályozza a haditechnikai gyártási- szolgáltatási (hadiipari) tevékenységet és a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának, valamint a bróker tevékenység engedélyezését.

1. HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS

.....

ELŐZMÉNYEK...

1990. előtt a haditechnikai termékek külkereskedelmének szabályozása a Minisztertanács Honvédelmi Bizottságának (MT HB) egyedi döntéseivel történt. A Varsói Szerződés tagországaival megkötött ötéves egyezmények és éves jegyzőkönyvek rögzítették az egyes technika fajták tagországok közötti forgalmának mennyiségi és érték adatait. Az engedélyeket az MT HB döntései alapján a Külkereskedelmi Minisztérium Műszaki Főosztálya adta ki. A haditechnikai külkereskedelmi forgalom megvalósítását elsősorban az erre a célra szakosodott Technika Külkereskedelmi Vállalat végezte.

A változások után, a külkereskedelem állami monopóliumának megszüntetésével összefüggésben hozott néhány átmeneti intézkedést követően született meg a *haditechnikai eszközök és szolgáltatások kiviteléről, behozataláról, illetve reexportjáról* szóló 48/1991. (III. 27.) Korm. rendelet, amely az engedélyezés elvi és gyakorlati döntéseinek meghozatalát egy ún. Tárcaközi Bizottságra (TB) bízta. A TB tagjai a belügyminiszter, a honvédelmi miniszter, a külügyminiszter, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok minisztere, valamint a nemzetbiztonsági ügyekért felelős tárca nélküli miniszter, illetve az általuk kijelölt személyek voltak. A döntéshozók körébe később bevonták az ipari, majd a pénzügyi tárca képviselőjét is.

1995 januárjától a szabályozás korszerűsítésének köszönhetően az engedélyezés elvi-politikai irányítása és a döntéshozatal elkülönült. A viszonylati irányelvek kialakítása az illetékes politikai államtitkárokból álló magasabb szintű Haditechnikai Tárcaközi Bizottság (HTB) feladata lett. A konkrét engedélyek elbírálásával kapcsolatos döntéseket pedig az illetékes tárcák főosztályvezetőiből álló Haditechnikai Operatív Bizottsága (HOB) hozta meg. A HTB elnökét a miniszterelnök, titkárát a külügyminiszter egyetértésével az ipari és kereskedelmi miniszter nevezte ki. A HOB elnöke az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium helyettes államtitkára volt.

Az Európai Unió csatlakozásunkat megelőzően más tagállamokkal folytatott konzultációk alapján került kialakítása az új engedélyezési eljárás, amely megőrizte a korábbi szabályozás lényegi elemeit.

JELENLEGI SZABÁLYOZÁS...

A **haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitele, behozatala, transzfere¹⁰ és tranzitja engedélyezését** jelenleg a 16/2004. (II.6.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) szabályozza. Az ezzel összefüggő hatósági feladatokat a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (a továbbiakban: Hatóság) látja el. Az engedélyezési rendszer három lépcsős folyamat, amely az alábbiak szerinti, szigorú sorrendet követi:

- Tevékenységi engedély: a kereskedők regisztrációja, jogosultság megszerzése a tevékenység megkezdésére.
- Tárgyalási engedély: a már regisztrált cégek az engedély birtokában köthetik meg a szerződést a külföldi cégekkel
- Forgalmi engedély: a szerződés teljesítéséhez, az eszköz országhatáron történő átlépéséhez szükséges dokumentum.

Ahogy korábban leírtuk a haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése **nem EU harmonizált** terület, hanem a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozás alapján történik, de a Korm. rendelet érvényesíti a közös kül- és biztonságpolitika irányelveit:

Magyarország egyike volt azon tagállamoknak, amelyek először alkalmazták jogszabályukban az Európai Unió által 1998. június 8-án elfogadott, a hagyományos fegyverek exportjára vonatkozó **Magatartási Kódexet**, amely így a kérelmek jóváhagyásának egyik kritériumává vált. A „Kódexből” időközben minden tagállamra egyaránt érvényes, jogilag kötelező dokumentum készült: a Tanács 2008. december 8.-án elfogadta *a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról* szóló 2008/944/KKBP Közös Álláspontot.

A Hatóság **„Közös haditechnikai terméklista”** (CML) alapján végzi engedélyező és ellenőrző tevékenységét, azzal az eltéréssel, hogy a magyar szabályozás (Korm. rendelet) *további négy fejezettel* egészíti ki a CML 22 részből álló jegyzékét. A magyar szabályozás hatálya alá vonta a **kifejezetten katonai célú felszereléseket, szolgáltatásokat**, továbbá a **kényszerítő- és a bűnfelderítő-**, valamint a **titkosszolgálati eszközöket** is. Az engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások listáját a Kom. rendelet I. melléklete tartalmazza az alábbiak szerint:

I. fejezet	Sima csövű fegyverek 20 mm-nél kisebb kaliberrel, más kézfegyverek és automata fegyverek 12,7 mm (0,50 hüvelyk/inch) vagy kisebb kaliberrel és tartozékok és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek
II. fejezet	20 mm és ennél nagyobb kaliberű sima csövű fegyverek, más fegyverek és fegyverzetek 12, 7 mm-nél (0, 50hüvelyk/inch) nagyobb kaliberrel, tüzetők és tartozékok, és az azokhoz tervezett különleges részegységek
III. fejezet	Lőszerek és mechanikus gyújtószerkezetek, és azok azokhoz tervezett különleges részegységek
IV. fejezet	Bombák, torpedók, nem irányított és irányított rakéták, más robbanó eszközök és töltetek, valamint a hozzájuk tartozó eszközök és részegységek a következő felsorolás szerint, amelyeket kifejezetten katonai felhasználásra terveztek, és kifejezetten azokhoz tervezett alkatrészek
V. fejezet	Tűzvezető, és kapcsolódó készülségi és riasztó eszközök, kapcsolódó rendszerek, ellenőrző, illesztő és ellentevékenység berendezései a következők szerint, amelyeket kifejezetten katonai célra terveztek, és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek és szerelvények
VI. fejezet	Szárzaföldi járművek és részegységeik

¹⁰ Európai Unión belüli szállítás.

VII. fejezet	Vegyí, vagy biológiai mérgező anyagok, könnygázok, radioaktív anyagok, kapcsolódó berendezések, összetevők, anyagok és technológiák
VIII. fejezet	"Energiahordozó anyagok", és kapcsolódó összetevők
IX. fejezet	Kifejezetten katonai használatra tervezett vízi járművek, különleges tengerészeti berendezések és tartozékok, és azok alkatrészei
X. fejezet	Repülőgép, személyzet nélküli légi-jármű, repülőgép-hajtómű (motor) és repülőgép-részegység, hozzátartozó berendezések és alkatrészek, amelyeket kifejezetten katonai használatra terveztek, vagy módosítottak
XI. fejezet	Kifejezetten katonai célra tervezett elektronikai berendezések, valamint kifejezetten ezekhez tervezett alkatrészek
XII. fejezet	Nagy sebességű, kinetikai energiájú fegyverrendszerek és kapcsolódó eszközök a következők szerint és az azokhoz tervezett különleges részegységek
XIII. fejezet	Páncélozott, vagy védőberendezések és szerkezetek, valamint anyagok
XIV. fejezet	Kifejezetten katonai kiképzési, vagy hadgyakorlat forgatókönyvi szimulációs célú berendezések, gyakorló (szimulátor) berendezések bármilyen tűzfegyver és fegyverzet használata begyakorlására, amelyek az I. vagy II. fejezetek szerint kerülnek engedélyezésre, és kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek és szerelvények
XV. fejezet	Kifejezetten katonai használatra tervezett képletapogató (képalkotó / imaging), vagy ezeket zavaró berendezések és kifejezetten ezekhez tervezett elemek / alkatrészek
XVI. fejezet	Kovácsolt, sajtolt és más félkész gyártmányok, amelyek felhasználását engedélyezés alá vont termékekben lehet azonosítani az anyagösszetétel, geometriai méret, vagy alkalmazás alapján, és amelyeket kifejezetten az I. – IV., VI., IX., X., XII. vagy XIX. fejezetek alapján engedélyköteles termék részére terveztek
XVII. fejezet	Különbféle berendezések, anyagok és könyvtárak (adatbázisok), a következők szerint, és a kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek / részegységek
XVIII. fejezet	Gyártóberendezések a jelen Jegyzékben felsorolt termékek előállításához/gyártásához
XIX. fejezet	Irányított energiát kibocsátó fegyverrendszerek (DEW), kapcsolódó berendezések, vagy ellentévékenység eszközei, és kísérleti modellek és a kifejezetten azokhoz tervezett fődarabok / részegységek / alkatrészek
XX. fejezet	Kriogén és szupravezető berendezések az alábbiak szerint, valamint kifejezetten hozzájuk tervezett elemek/alkatrészek és szerelvények
XXI. fejezet	„Szoftver”
XXII. fejezet	“Technológia”
XXIII. fejezet	Kifejezetten katonai célú felszerelések
XXIV. fejezet	Kifejezetten katonai célú szolgáltatások
XXV. fejezet	Kényszerítő és bűnfelderítő eszközök
XXVI. fejezet	Titkosszolgálati eszközök

A Korm. rendelet magába foglalja a *tranzit szállítmányokra* vonatkozó szabályozást is, mivel a haditechnikai eszközök Magyarországon történő átszállítása szintén engedélyköteles.

Fontos kiemelni, hogy a bróker tevékenység és a **bróker ügyletek** is engedélyezés alá esnek. Ide tartozik minden olyan tevékenység, amely során egy vállalkozás haditechnikai eszköz és szolgáltatás két, vagy több ország vállalkozásai között történő adásvétele céljából végez, ideértve az üzlet megszervezését, a szerződő felek közötti közvetítést, az üzleti lehetőség jelzését a vevő, vagy az eladó részére, valamint a saját jogon történő vételt és eladást.

A Korm. rendelet meghatározza továbbá az *egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló, 2005. június 27-i 1236/2005/EK tanácsi rendelet* végrehajtásához szükséges rendelkezéseket.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

Korábban említettük, hogy az engedélyezés folyamata több szintű. Amennyiben egy cég, egyéni vállalkozó, vagy költségvetési szerv haditechnikai termékkel kíván külkereskedelmi tevékenységet végezni, meg kell szereznie a vonatkozó haditechnikai külkereskedelmi *tevékenységi engedélyt*.

Tevékenységi engedély lehet valamennyi termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (teljes) vagy csak meghatározott termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (részleges). A tevékenységi engedély beszerzéséig a cég haditechnikai eszköz kivitelével, behozatalával, transzferjével, tranzitjával, szolgáltatás nyújtásával

és igénybevételével kapcsolatban előkészítő tevékenységet (piackutatás, ajánlattétel, előkészítő tárgyalások stb.) nem végezhet. A tevékenységi engedélyt maximum 24 hónapra adható ki, amely hosszabbítható.

Haditechnikai eszköz kivitelére és behozatalára, kiszállítására és beérkezésére, valamint szolgáltatás nyújtására és igénybevételére vonatkozó szerződés csak *tárgyalási engedély* birtokában készíthető elő, amelyre vonatkozó kérelem csak tevékenységi engedély birtokában nyújtható be. A tárgyalási engedély egy adott partnerre és meghatározott termékekre vonatkozik, amely 12 hónapra adható ki. Tartós termelési, illetve értékesítési kapcsolat esetén a külföldi vállalkozásra keretengedély adható ki, amely 24 hónapra szól.

Haditechnikai eszköz kivitelére, behozatalára, transzferjére, szolgáltatás nyújtására és igénybevételére vonatkozó szerződés csak *forgalmi engedély (export vagy import engedély)* birtokában teljesíthető. Forgalmi engedélyezési eljárás csak érvényes tárgyalási engedély birtokában indítható. A forgalmi engedély meghatározott termékekre, mennyiségre és értékre szól, 12 hónapig érvényes, de egy alkalommal hosszabbítható. Több évre szóló szerződés esetén 2 évre is kiadható. Kivitel, kiszállítás esetén a kérelemhez csatolni kell az importőr ország beviteli engedélyének másolatát, illetve az u.n. Nemzetközi Importigazolást (International Import Certificate, IIC)¹¹, valamint a vevő Végfelhasználói Nyilatkozatát (End User Certificate, EUC)¹². A Hatóság export esetén Szállítási Tanúsítványt (Delivery Verification Certificate, DVC)¹³ kérhet. A Hatóság a mellékelt dokumentumok alapján vizsgálja a szállítás és a végfelhasználás jogszerűségét. Behozatal, transzfer esetén a belföldi végfelhasználó nyilatkozta szükséges. Az exportőr ország hatóságának igénye esetén a Hatóság IIC-t, EUC-t, vagy DVC-t állíthat ki.

A szállításokról az engedélyes göngyöltett havi adatszolgáltatást küld a Hivatalnak.

A Hatóság az engedélyezési eljárásai során konzultál a Külügyminisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, a Belügyminisztérium, valamint a polgári és katonai titkosszolgálatok szakértőivel.

A Korm. rendelet szerint nem engedélyezhető haditechnikai eszköz kivitele, tranzitja és szolgáltatás nyújtása:

- fegyveres konfliktusban álló országokba,
- olyan országokba, ahol a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető konfliktus bekövetkezése várható, és a konfliktus alapjául szolgáló viszály békés, tárgyalásos megoldására az ENSZ Biztonsági Tanács, az Európai Unió Tanácsa vagy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet az érintett feleket határozatban szólította fel, vagy fegyverek szállításának és a haditechnikai szolgáltatások, illetve az ahhoz kapcsolódó képzés tilalmát rendelte el,¹⁴ (a 2009-ben érvényes fegyverembargók listáját az 1. számú melléklet tartalmazza)
- abban az esetben, ha az ügylet ellentétes a "Kódexben" felsorolt alapelvekkel.

Az EU országok által 1998-ban elfogadott "Kódexet" a *Tanács 2008/944/ KKBP Közös Álláspontra (2008. december 8.) a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról* jogi aktus tette kötelezővé minden tagállam számára. A Közös Álláspontra nyolc kritériumpontban határozza meg azokat az elveket, amely alapján az illetékes exportellenőrzési

¹¹ Az exportőr ország kérésére a importőr/vevő ország Nemzetközi Importigazolást állít ki, amely az importőr/vevő ország illetékes hatóságának nyilatkozata arról, hogy a importált eszközök, vagy technológiák a megadott értékben kerülnek beszállításra a megjelölt végfelhasználási célból és azok továbbértékesítésre az importőr ország illetékes hatóságának tudta nélkül. Az IIC 6 hónapig érvényes.

¹² Az exportőr ország kérésére a végfelhasználó, vagy a végfelhasználó országának nyilatkozata, arról hogy a megvett eszközök a végfelhasználó országában a megjelölt céllal kerülnek felhasználásra. Az áru nukleáris, biológiai, illetve vegyi fegyverek fejlesztésére, gyártására és használatára, vagy ilyen fegyverek célba juttatására szolgáló eszköz részeként nem kerül felhasználásra. Tartalmazhat reexport tilalmat, illetve egy nyilatkozatot arról, hogy nem kerül továbbértékesítésre az eredeti exportőr ország hozzájárulása nélkül.

¹³ A vevő/végfelhasználó ország igazolása arról hogy ki/beszállított eszközök a vevő/végfelhasználó ország vámterületére érkezett.

¹⁴ Az MKEH honlapján a http://mkeh.gov.hu/haditechnika/nemzeti/haditechnika_kulkereskedelem címen, a „Fegyverembargók Listája” pont alatt nyomom követheti az érvényes embargókat.

hatóságoknak mérlegelni szükséges egy-egy kivétel engedélyezését. Az exportra vonatkozó kérelmek elbírálása során meg kell vizsgálni, hogy

- ✓ a szállítás megfelel-e a nemzetközi egyezmények és non-proliférációs rezsimok előírásainak, nem ellentétes-e az ENSZ, EU, vagy EBESZ szankcióival; a tranzakció bármilyen módon hozzájárulhat-e a tömegpusztító fegyver, vagy ilyen fegyvert célba juttató eszköz kifejlesztéséhez;
- ✓ milyen a rendeltetési ország viszonya a nemzetközi emberi jogi okmányokban megállapított alapelvekhez;
- ✓ milyen a rendeltetés ország a fennálló feszültségből, vagy fegyveres konfliktusból fakadó belső helyzete;
- ✓ a szállítás veszélyezteti-e a regionális békét és stabilitást;
- ✓ veszélyezteti-e a szállítás saját baráti és szövetséges országaink nemzetbiztonságát;
- ✓ milyen a vásárló ország nemzetközi közösséggel szemben tanúsított magatartása, különös tekintettel a terrorizmushoz való viszonyára, a szövetségesi rendszerére és a nemzetközi jog tiszteletben tartására;
- ✓ felmerül-e annak a kockázata, hogy a kiszállított eszköz, vagy technológia eltérítésre vagy továbbértékesítésre kerül;
- ✓ a kiszállítandó katonai eszköz, vagy technológia és a fogadó ország műszaki és gazdasági adottságai összhangban vannak-e, vagy sem.

Amennyiben a fenti kritériumok alapján bármely export kockázatosnak bizonyul, a kérelem elutasításra kerül. A tagállamok az elutasításokról értesítik egymást. A „Kódex” kritériumpontjait a Korm. rendelet II. melléklete tartalmazza.

A Korm. rendelet meghatározza az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló, 2005. június 27-i 1236/2005/EK tanácsi rendelet (EK rendelet) végrehajtásához szükséges rendelkezéseket. Az EK rendelet III. mellékletében engedélyhez kötött eszközöket (emberek fogva tartására szolgáló bilincsek, önvédelmi célokra szolgáló anyagok, zendülések megfékezésére szolgáló elektromos sokkoló eszközök stb.) a Korm. rendelet XXV. fejezete (kényszerítő és bünfelderítő eszközök) magába foglalja, így ugyanolyan engedélyezési eljárás alá esnek, mint a katonai eszközök. Az EK rendelet azonban az alábbi eszközök exportját és importját tiltja:

- akasztófák, nyaktilók;
- emberek kivégzésére szolgáló villamosszékek;
- emberek kivégzésére szolgáló kamrák; automatikus fecskendőrendszerek;
- 10 000 V-ot meghaladó teljesítményű elektromos sokkoló szíjak.

A tilalom nem vonatkozik a múzeumi célra történő végfelhasználásra.

A tranzitszállítások esetében ugyanazokat az eljárási szabályokat kell figyelembe venni, mint az export engedélyek (kiviteli/kiszállítási forgalmi engedélyek) esetében. Az engedélyezés során minden esetben a kérelmezőnek be kell nyújtania az eredeti szállító exportengedélyének és a célország beviteli engedélyének fénymásolatát, valamint a Magyarországról történő kilépési irányban a szomszédos ország tranzit engedélyét is. A tranzitengedély haditechnikai eszközök, éles lőszer, robbanóanyagok és más veszélyes áruk esetében a tranzitútvonal teljes hosszára (a belépési ponttól a kilépési pontig) fegyveres biztonsági kíséretet ír elő.

Nem szükséges engedély a NATO vagy más, az Országgyűlés vagy a Kormány által jóváhagyott csapatmozgás, továbbá a hatályos nemzetközi szerződésekben kifejezetten engedélyezett kötelezettségek keretében történő átszállítások esetén.

A rendeletben előírt feltételek betartását a Hivatal és a vámhatóság jogosult ellenőrizni.

2. A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

A haditechnikai termékek gyártásának és a haditechnikai szolgáltatások nyújtásának engedélyezéséről szóló 2005. évi CXI. törvény (Httv.) értelmében a Magyar Köztársaság területén hadiipari tevékenység végzéséhez engedély szükséges. Az engedélyköteles termékek és szolgáltatások körét a törvény melléklete tartalmazza, amely megegyezik a haditechnikai külkereskedelmet szabályozó Korm. rendelet mellékletével.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

Hadiipari tevékenység abban az esetben engedélyezhető, ha

- a tevékenység nem ellentétes a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel,
- a kérelmező vagy valamely felelős vezetője rendelkezik a termék gyártásához vagy a szolgáltatás nyújtásához szükséges - külön jogszabályban megjelölt - szakirányú végzettséggel és gyakorlattal,
- a kérelmező rendelkezik olyan székhellyel (telephellyel) és eszközökkel, melyek műszakilag alkalmassá teszik a kérelmezett tevékenység végzésére, azok biztonságtechnikailag alkalmasak a haditechnikai termék biztonságos mozgatására, szállítására, tárolására és őrzésére,
- a kérelmező felelős vezetője rendelkezik a külön jogszabály szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzéssel,
- a tervezett gyártáshoz vagy a szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó munkakörben alkalmazottak megfelelnek a Httv. 5. §-ban meghatározott követelményeknek,
- a kérelmező vállalja, hogy a külön jogszabályban előírt termékekről nyilvántartást vezet, illetve arról adatot szolgáltat.

A hadiipari tevékenységi engedélyt a Haditechnikai Ipari Bizottság javaslata alapján a Hatóság adja ki.

A Haditechnikai Ipari Bizottság elnöke a Hatóság igazgatója, tagjai a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Belügyminisztérium, a Honvédelmi Minisztérium és a polgári titkosszolgálatok képviselői, valamint tanácskozási joggal a Magyar Védelmiipari Szövetség képviselője.

JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS

A haditechnikai termékek jelöléséről, valamint a haditechnikai termékek és szolgáltatások nyilvántartásáról szóló 32/2007. (III. 19.) GKM rendelet értelmében a haditechnikai termékeket jelölni kell, valamint a gyártott vagy importált termékekről nyilvántartást kell vezetni. A vezetett nyilvántartásból évente adatot kell szolgáltatni a Hatóság részére. Az előírások célja, hogy a Magyar Köztársaság területén gyártott, illetve beérkezett vagy behozott haditechnikai termék nyomon követése, mivel így az adott eszköz:

- a jelölés révén egyedileg azonosítható,
- a nyilvántartás alapján a sorsa folyamatosan, visszamenőlegesen is megállapítható,
- az adatszolgáltatás alapján az egyes termékfajták mennyiségéről és azok birtokosáról az illetékes hatóságnál információ keletkezik.

3. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELMÉNEK ENGEDÉLYEZÉSE

A kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókertevékenységére és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról szóló 428/2009/EK tanácsi rendelet¹⁵ (a továbbiakban: tanácsi rendelet) 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a tanácsi rendelet I. mellékletében felsorolt termékek kivitele engedélyköteles. A tanácsi rendelet IV. mellékletében felsorolt termékeknek az Európai Unión belüli transzferje is engedélyköteles.

A kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről szóló 13/2011. (II. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 3. §-a szerint csak az folytathat a Rendelet hatálya alá tartozó tevékenységet, akit a Hatóság nyilvántartásba vett. A nyilvántartás részletes feltételeit a Rendelet tartalmazza, a hiánytalanul benyújtott nyilvántartásba vételi kérelem benyújtásával egyidejűleg a Hatóság engedélykérelmet is befogad.

A kiviteli engedélyeknek jelenleg három típusa van hatályban Magyarországon:

- **Egyedi Exportengedély:** adott exportőrt jogosítja fel egy vagy több termék kivitelére egy címzett, egy végfelhasználó részére.

- **Globális Exportengedély:** adott exportőrt jogosítja fel egy vagy több termék(csoport) kivitelére egy vagy több címzett országba vagy több meghatározott címzett, végfelhasználó részére.

- **Európai Unió Általános Exportengedély:** Magyarországról történő kivitel esetén a Magyarországon székhellyel rendelkező exportőrt jogosítja fel az abban meghatározott egy vagy több termék(csoport) kivitelére az abban meghatározott rendeltetési országokba és feltételekkel.

Az ügyfél Egyedi vagy Globális Exportengedély kiadását kérheti. Globális vagy Általános Exportengedély használata esetén az ügyfél éves adatszolgáltatásra, nyilatkozattételre köteles az adott engedély alapján kiszállított termékekről.

Bizonyos esetekben előfordul, hogy a tanácsi rendelet I. mellékletében nem listázott kettős felhasználású termék kivitele is engedélyköteles. Ilyenkor a Hatóság – az érintett társhatóságokkal egyeztetve – az ügy összes körülményének figyelembevételével dönt a termék ellenőrzés alá vonásáról, illetve az engedély kiadásáról. Az ügyfelek állásfoglalást kérhetnek a Hatóságtól arra vonatkozóan, hogy egy adott ügylet engedélyköteles-e vagy sem.

Az exportengedély kiadása iránt benyújtott kérelmekhez minden esetben csatolni kell a termékleírást és a címzett, a végfelhasználó nyilatkozatát. A Hatóság a fentiekén kívül egyéb dokumentumok benyújtását is kérheti az ügyféltől. Az exportengedély iránti kérelmeket a Hatóság minden esetben a Külügyminisztérium, nukleáris és nukleáris kettős felhasználású termékek esetében az Országos Atomenergia Hivatal – állásfoglalása alapján bírálja el, szükség esetén azonban más társhatóságokat is megkeres.

A kettős felhasználású termékek behozatala nem engedélyköteles, a tanácsi rendelet I. mellékletének 0. kategóriájában szereplő és a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény hatálya alá tartozó termékek azonban csak Nemzetközi Importigazolás birtokában hozhatók be Magyarországra. A Hatóság kérelemre kiadhat továbbá Nemzetközi Importigazolást, ha azt az exportőr szerinti ország hatósága igényli.

A Hatóság hajtja végre továbbá a nem kettős felhasználású termékek exportengedélyezését is, amennyiben az erre vonatkozó kötelezettséget valamilyen nemzetközi kereskedelmi szankciós rendelkezés tartalmazza.

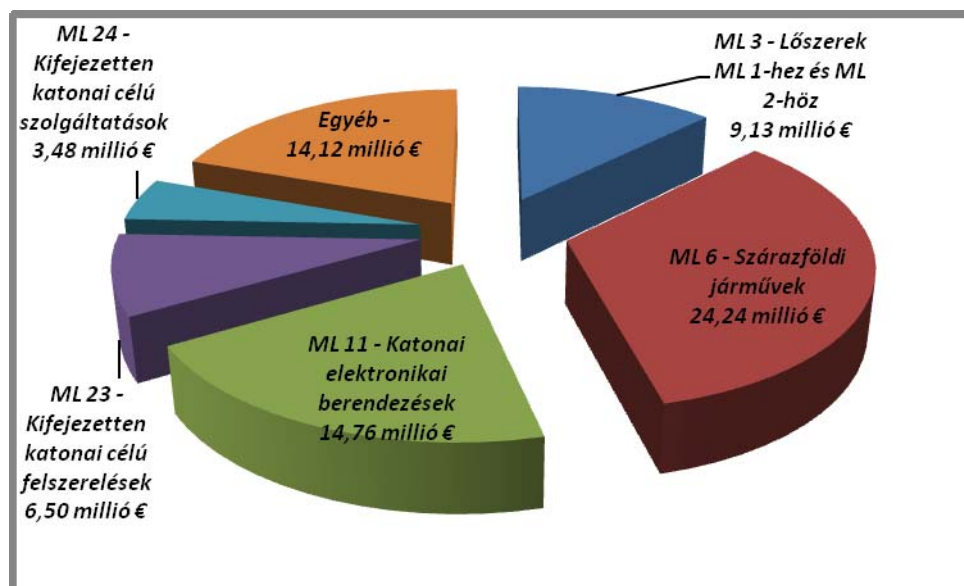
¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:134:0001:0269:HU:PDF>

1. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2010. ÉVI HADITECHNIKAI ÉS KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL VALAMINT A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2010 során 163 vállalkozás rendelkezett haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel (regisztrációval) és 488¹⁶ hadiipari tevékenységi engedéllyel.

Az engedélyezés körébe tartozó **gyártás és szolgáltatás** együttes értéke **2010-ben 72,23 millió €-t (19,86 milliárd forintot)** tett ki, amely 17%-kal kevesebb, mint 2009-ben. A védelmi ipari termékek értékesítésében és fejlesztésében foglalkoztatottak létszáma a 2010. év során 1 651fő¹⁷, 170 dolgozóval kevesebb, mint korábban.

A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ÉRTÉKE FŐBB TERMÉKCSOPORTONKÉNT

I. ÁBRA

A hazai gyártás termékmegoszlása jól látszik a I. ábrán. A Magyar Honvédség elsősorban lőszeret, pirotechnikai termékeket, szárazföldi járműveket, felépítményeket és tartozékokat, radartechnikai, kommunikáció- és híradástechnikai berendezéseket, szoftvereket, speciális biztonsági rendszereket, vegyi mentesítő- és védő-készleteket, sugárszintmérőket, áramellátó berendezéseket, valamint ruházati- és védőfelszereléseket szerzett be. Továbbá jelentős volt a katonai szolgáltatás megrendelése. A rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok hazai beszerzései elektronikai rendszerek fejlesztésére/javítására, lövészfegyverek lőszerreire, pirotechnikai eszközökre,

¹⁶ Jelenleg a sport- és vadászfegyver kis- és nagykereskedők is az engedélyesek közé tartoznak

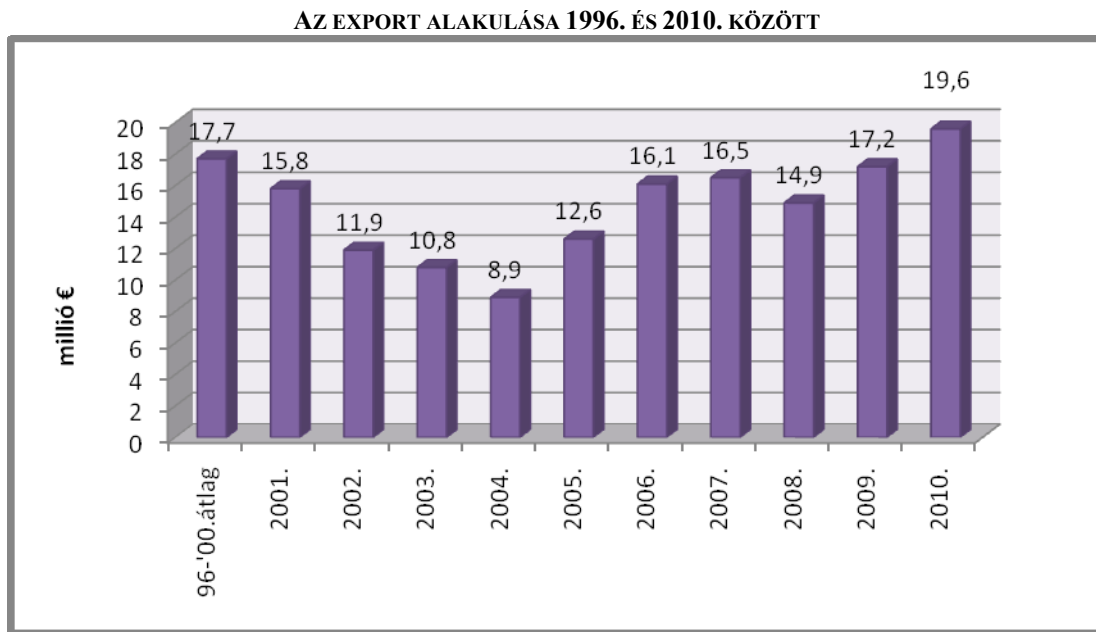
¹⁷ Forrás: OSAP 2010.

Megj.: kifejezetten a hadiiparban foglalkoztatottak száma, nem ide értve a sport- és vadászfegyver (spec. polgári) kereskedelemben dolgozókat.

szoftverekre, híradástechnikai eszközökre, ruházati és védőfelszerelésekre, kényszerítő-, valamint titkosszolgálati eszközökre terjedtek ki.

A magyar gyártás 27,1 % -a került exportálásra. A hazai kivitel és kiszállítás értéke 2010-ben 19,65 millió € (5,4 milliárd Forint) volt, a megelőző évhez viszonyítva 14 %-kal nőtt¹⁸ (lásd: II. ábra).

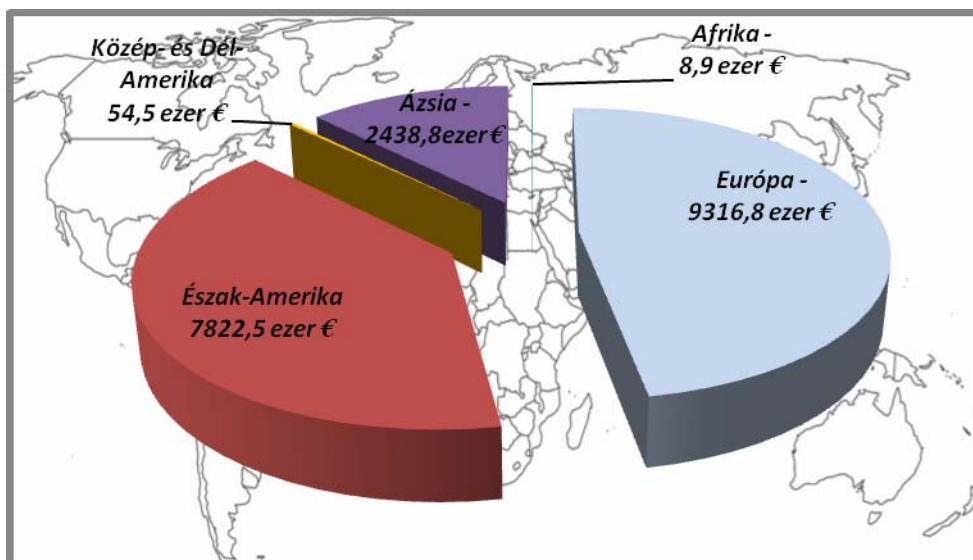
A **polgári eszközök** (sport és vadászati célú fegyverek és lőszer, ML1 és ML 3) exportja 0,71 millió €-t ért el 2010-ben amely, az **összexport 3,6%-a**.

II. ÁBRA

A Hatóság 2010-ben 231 db export engedélyt adott ki.

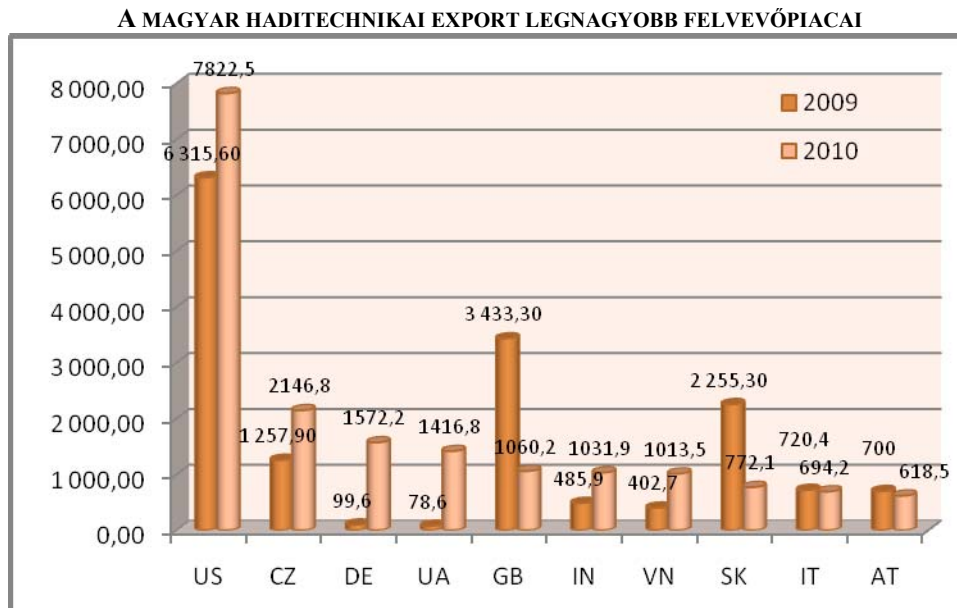
A 2010. ÉVI MAGYAR EXPORT FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA

III. ábra

Összehasonlító adatok: más európai államok 2009-ben lejelentett exportadatai- Franciaország 212,1 millió €, Horvátország 9,9 millió €, Németország 716,6 millió €, Lengyelország 84,2 millió €, Lettország 15,0 millió €, Szlovákia 32,4 millió €
2009-ben USA exportja 10 273,6 millió €, Oroszországé pedig 2 642,9 millió €
forrás: sipri.org, eur-lex.europa.eu

A szállítások földrajzi megoszlása enyhén átrendeződött (lásd: III. ábra). A szállítások jellemzően továbbra is európai országokba és az Amerikai Egyesült Államokba irányultak, de jelentős volt az ázsiai aktivitás. A magyar haditechnikai export 2010 során 24 országba irányult, a legnagyobb vevő országokat a IV. ábra szemlélteti.

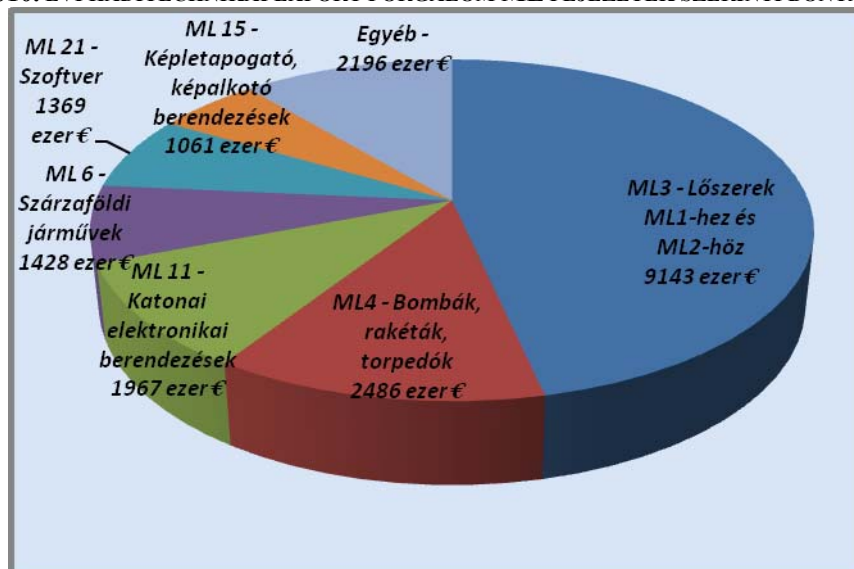

IV. ÁBRA

A részletes kiviteli adatokat a 2. sz melléklet tartalmazza ország és termékkör szerinti megoszlásban.

Az export 79,6 %-a gyártásból, 11,7 %-a hadrendből kivont eszközök értékesítéséből és 8,7 %-a reexportból, illetve bróker tevékenységből származott.

A 2010. ÉVI HADITECHNIKAI EXPORT FORGALOM MŰ FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSÁBAN

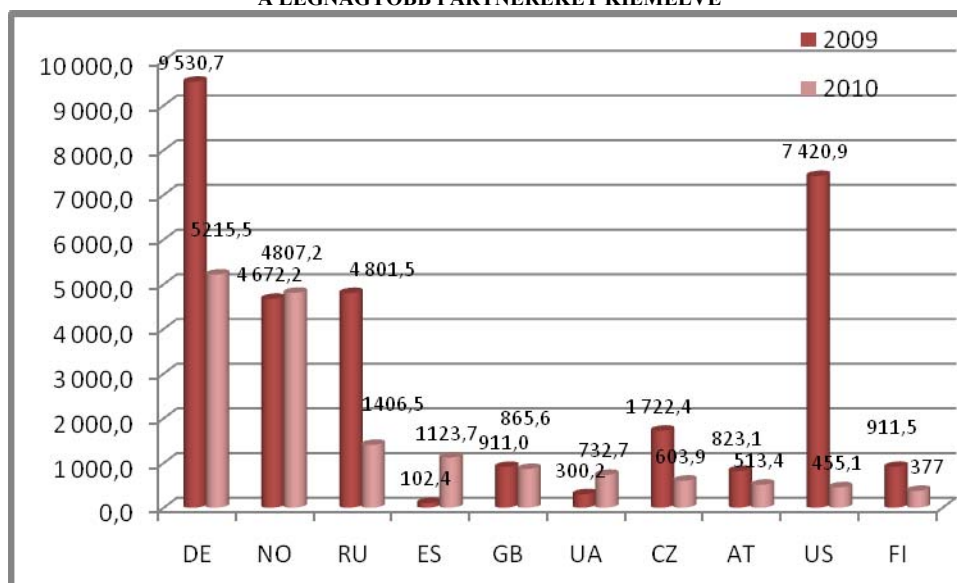

V. ÁBRA

A cégek a hazai termékek közül elsősorban lőszeret és pirotechnikai eszközöket, elektronikai berendezéseket, valamint képkalkoló berendezéseket értékesítettek külföldön.

A magyar import értéke 2010-ben **19,13 millió €** (5,2 milliárd Forint) volt, tehát **49 %-kal csökkent** a tárgyévet megelőző évhez képest. A **polgári** (vadász- és sportfegyverek, valamint alkatrészek és lőszer) eszközök behozatalának értéke 2,55 millió €, azaz a teljes import **13,3%-át** tette ki.

**A MAGYAR HADITECHNIKAI IMPORT FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA
A LEGNAGYOBB PARTNEREKET KIEMELVE**

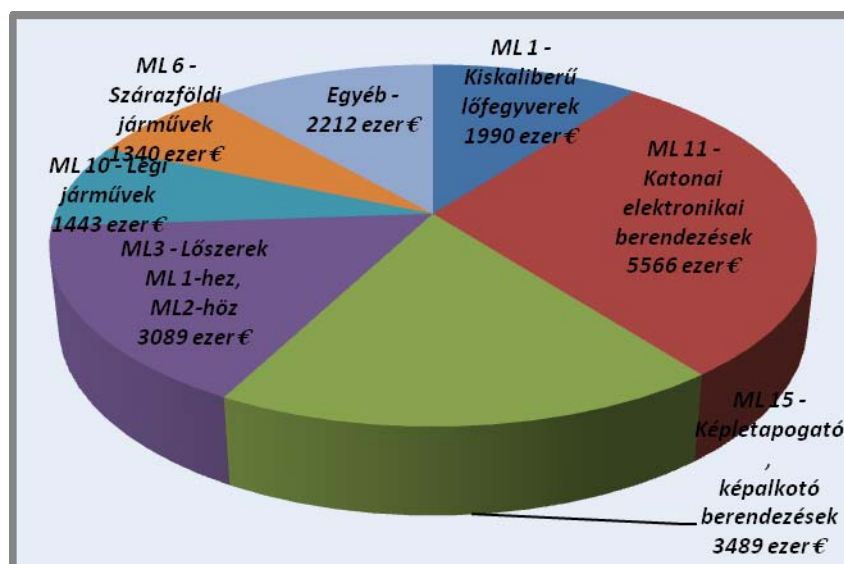
VI. ÁBRA

A behozatalra vonatkozó részletes adatokat ország és termékkör szerinti megoszlásban a 3. sz. melléklet tartalmazza.

A Hatóság 2010 során 437 db import engedélyt adott ki.

Az importált eszközök és szolgáltatások 68,2 %-a köszönhető a rendvédelmi és rendészeti szervek megrendeléseinek és egyéb állami beszerzéseknek.

A 2010. ÉVI HADITECHNIKAI IMPORT FORGALOM ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSÁBAN:

VII. ÁBRA

Az import 2010. évi termékstruktúrája (VII. ábra) eltérően alakult 2009-hez képest. Kiugróan magas a képkalkotó berendezések (ML15) és az elektronikai eszközök (ML11) aránya néhány nagy értékű állami beszerzésnek (hőkamerák és rádiótechnikai berendezések), valamint az alkatrész beszállításoknak köszönhetően. Az import szerkezetében jelentős arányt képvisel továbbá a kiskaliberű kézfegyverek (ML1), valamint lőszer (ML3) importja, amelyek egyrészt a sport- és vadászfegyver kis és nagykereskedők raktáraiba kerültek, másrészt a hazai lőszergyártás tette szükségessé.

2010-ben a haditechnikai külkereskedelmi forgalom 38,78 millió €-t (10,6 milliárd Forint) tett ki. A **külkereskedelmi aktívum 521,7 ezer €** (143,4 millió Forint). Tárgyévben 67 cég vett részt a külkereskedelmi forgalom lebonyolításában.

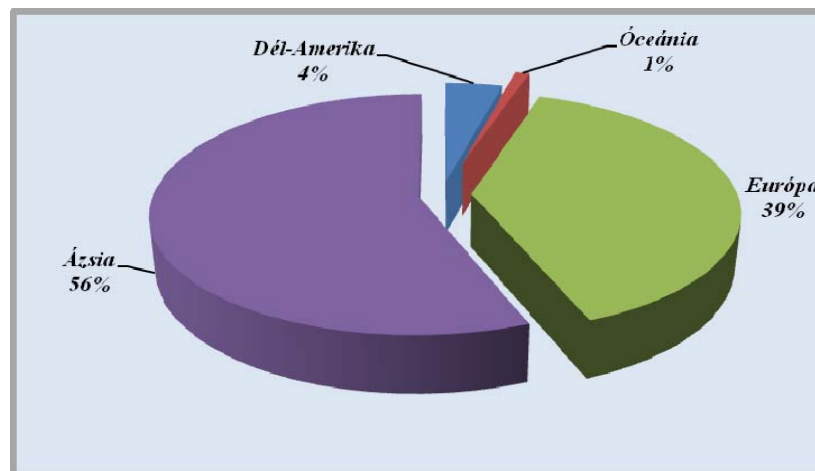
Az EU 2010. során hirdette ki Eritreával szembeni korlátozó intézkedéseit. Ezen felül új fegyverszállítási korlátozás nem került bevezetésre, ugyanakkor az EU megújította, illetve megerősítette a Burmával, Szomáliával, Libériával, Libanonnal, Szomáliával és Iránnal szembeni szankcióját.

2. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELME 2010-BEN

Az Exportellenőrzési Osztály összesen **79 egyedi és 7 globális exportengedélyt** adott ki. A kiszállítások száma azonban ezt messze meghaladja, köszönhetően az egyedi exportengedélyek alapján történő részszállításoknak, a globális exportengedélyek hatályossági időn belüli korlátlan felhasználhatóságának, valamint a közösségi általános exportengedély alapján történő szintén korlátlan kiszállításoknak, melyek száma 2010-ben meghaladta az 500-at.

A kettős felhasználású termékekre kiadott egyedi exportengedélyben engedélyezett kivitel összértéke 2010-ben elérte a 196,3 millió eurót. Ez az összeg nem foglalja magába a globális- és az általános exportengedélyek alatt bonyolított ügyleteket, valamint az Európai Unión belüli, nem engedélyköteles transzfer-szállítások értékét.

KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KIVITELÉNEK FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA 2010-BEN
AZ ÜGYSZÁMOK SZÁZALÉKÁBAN

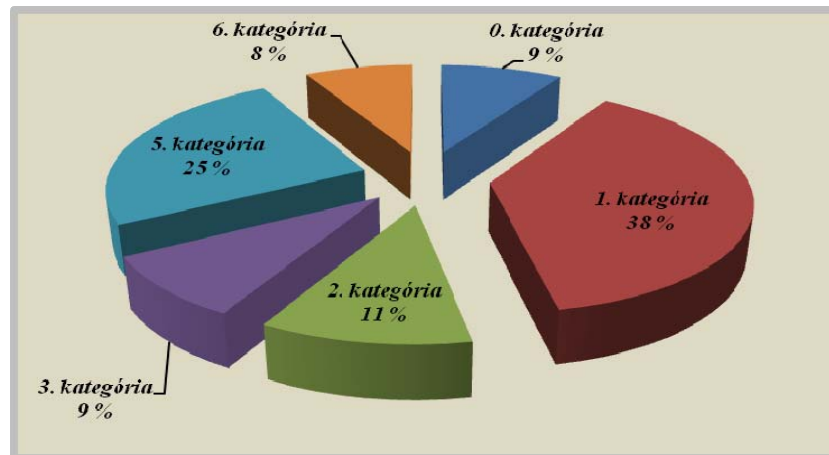
VIII. ÁBRA

A kettős felhasználású termékek listája az alábbi tíz kategóriából áll és több mint három ezer terméket tartalmaz:

0. kategória: Nukleáris anyagok, létesítmények és berendezések
1. kategória: Különleges anyagok és kapcsolódó berendezések
2. kategória: Anyagfeldolgozás
3. kategória: Elektronika
4. kategória: Számítógépek
5. kategória: Távközlés és „információbiztonság”
6. kategória: Szenzorok és lézerek
7. kategória: Navigáció és repülési elektronika
8. kategória: Hajózás
9. kategória: Légtér és hajtórendszerek

A kivitelek több, mint 90%-át 19 cég valósította meg 2010-ben. Az egyedi exportengedély alapján történő kiszállítások a kettős felhasználású termékek listájának alábbi kategóriáiban történtek az ügyszámok százalékában:

**KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEKRE KIADOTT EGYEDI EXPORTENGEDÉLYEK
KATEGÓRIÁK SZERINTI MEGOSZLÁSA
AZ ÜGYSZÁMOK SZÁZALÉKÁBAN**

IX. ÁBRA

3. ELLENŐRZÉSEK

A Hatóság 2010-ben összesen 141 ellenőrzést hajtott végre, amelyekből 83 hadiipari, 6 vegyipari, 38 haditechnikai külkereskedelmi és 14 kettős felhasználású külkereskedelmi irányultságú volt. Az ellenőrzéseken részt vettek az engedélyezési eljárásba bevont minisztériumok és szervezetek – többek között a Nemzeti Adó és Vámhivatal-, valamint az illetékes rendőrhatóságok képviselői. A haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi, valamint forgalmi engedélyek megszerzésére benyújtott kérelmekben adott nyilatkozatok dokumentumokkal igazolhatóak voltak. Általános ellenőrzési tapasztalatként állapítható meg ugyanakkor, hogy egyes ügyfelek megfelelnek az adatváltozás bejelentésének kötelezettségéről. Ezek közül a név- és tulajdonosváltás bejelentésének elmaradása a legjellemzőbb. Bár az esetek többségében hiányosságot, szabálytalanságot az ellenőrzések nem fedtek fel, a BRFK tájékoztatása alapján került sor két cég helyszíni hatósági ellenőrzésére. A helyszínen tapasztalt körülmények, valamint az adatkezelési hiányosságok miatt a cégek tevékenységi engedélyt Hatóságunk visszavonta. Ezekben az esetekben bírságot szabtuk ki.

VÁLTOZÁSOK A HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSBEN 2012-TŐL

Az Európai Parlament és Tanács a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló 2009/43/ EK irányelve (Transzferirányelv) 2009. május 6-án került kihirdetésre. Célja, hogy egyszerűsítse és harmonizálja a haditechnikai (védelmi ipari) termékek Európai Unión belüli szállítását, visszaszorítsa azokat a tényezőket, amelyek a védelmi vonatkozású áruk és szolgáltatások belső piacon belüli szabad forgalmát akadályozzák. Célja továbbá, hogy az engedélyezési feltételek és eljárások egyszerűsítésével és harmonizálásával mérséklődjön az e tényezőkből eredő versenytorzulás. A haditechnikai termékek transzferét ellenőrző nemzeti rendszerek nem tesznek különbséget a harmadik országba irányuló export és a tagállamok közötti transzfer között, ami felesleges adminisztratív akadályt és kiadásokat eredményez. A tervezett szabályozás elsősorban a belső határokon átnyúló kereskedelmi kapcsolatok erősödését segítené elő az ágazatban és a jelenlegi 27 nemzeti engedélyezési rendszerből álló európai védelmi piac adminisztratív akadályainak csökkentését célozza meg. Olyan új engedélytípusok kerülnek bevezetésre, mint *általános transzferengedély, globális transzferengedély, tanúsítás*. A Transzferirányelv nemzeti jogba történő átültetésének határideje 2011. június 30., alkalmazásának határideje 2012. június 30.

A **Transzferirányelv rendelkezései szükségessé tették a jelenlegi engedélyezési rendszer átalakítását**, ezért a Hatóság a Nemzetgazdasági Minisztérium vezetésével kidolgozott egy új kormányrendeletet, amelynek **hatálybalépése 2012. január 1.**

Az új engedélyezési rendszer alapjaiban megtartja a jelenlegi három lépcsős engedélyezési folyamatot, de jelentős egyszerűsítéseket és könnyítéseket alkalmaz elsősorban a Közösségen belüli szállításokra vonatkozóan:

2012. január 1-től **nem szükséges engedély** az Országgyűlés, vagy a Kormány által jóváhagyott csapatmozgás, továbbá hatályos nemzetközi szerződésben kifejezetten engedélyezett kötelezettségek teljesítése, a NATO, az EU, vagy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség szállításai, katasztrófa, illetve vészhelyzet esetén történő szállítások alkalmával, valamint olyan haditechnikai eszközök esetén, amelyeket fegyveres testületek közös gyakorlat, bemutató céljából szállítanak át Magyarország határán.

Tevékenységi engedélyezés (regisztráció és nyilvántartásba vétel)

Megmarad ugyan a tevékenységi engedélyezés, ugyanakkor annak érvényességi ideje 5 évre nő és a továbbiakban nem lesz relációs megkötés. A nyilvántartásba vétel továbbra is feltétele lesz minden további engedélykérelem benyújtásának. Engedélyes lehet cégbíróság által nyilvántartásba vett egyéni cég, gazdasági társaság és költségvetési szerv (a továbbiakban: vállalkozások). Megszűnik az 1 éves cégnyilvántartásba történő bejegyzésre vonatkozó előírás, mint feltétel.

A tevékenységi engedély (kivéve az eseti tevékenységi engedélyt) feltételeként kerül bevezetésre a **Belső Megfelelési Program**. A Belső Megfelelési Program olyan, a vállalkozás megbízhatóságát alátámasztó dokumentum, amely:

- tartalmazza a vállalkozás tevékenységére vonatkozó információkat, a tevékenysége során keletkezett nyilvántartás leírását és dokumentumkezelés módját; továbbá
- szabályozza a szabályozás hatálya alá eső tevékenységben részt vevő személyek feladatkörét és felelősségét, valamint e rendelet előírásainak vállalaton belüli végrehajtását és a kockázatkezelés módját, továbbá
- vállalaton belül rendelkezik az esetleges nem megfelelések felszámolásának módjáról.

A Belső Megfelelési Program összeállításához a Hatóság útmutatót tesz közzé.

Tárgyalási engedélyezés (szerződés megkötésére vonatkozó engedélyt)

A jövőben nem szükséges tárgyalási engedély beérkezés (EU) és behozatal, illetve szolgáltatás igénybevétele esetén, valamint kiszállítás (EU), vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes további államok (Lichtenstein, Norvégia és Izland) vonatkozásában, valamint Svájcba történő kivitel (ideértve a szolgáltatás nyújtását is) esetén. Továbbá nem szükséges engedély garanciális javításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó ügyletek esetén.

Bróker engedély

A bróker tevékenység ez idáig is szabályozva volt a hatályos kormányrendeletben, azonban a jövőben nem tárgyalási engedélyt ad ki a Hatóság az egyes brókerügyletekre, hanem brókerengedélyt.

A bróker tevékenység az a tevékenység, amelyet a bróker egy Európai Unió tagállam és egy harmadik ország, illetve két harmadik ország vállalkozásai, vagy szervezetei között haditechnikai eszköz, illetve szolgáltatás adásvétele céljából végez, ideértve az üzlet megszervezését, a szerződő felek közötti közvetítést, az üzleti lehetőség jelzését a vevő, vagy az eladó részére, valamint a saját jogon történő vételt és eladást, feltéve ha az eszközök fizikailag nem kerülnek a Magyar Köztársaság területére. Tehát nem minősül engedélyköteles tevékenységnek a két EU tagállam vállalkozásai, illetve egy magyar és egy EU tagállamban letelepedett vállalkozás közötti közvetítői tevékenység. Fontos kiemelni, hogy az engedélyest brókerengedély esetében is adatszolgáltatási kötelezettség terheli majd.

Forgalmi engedélyezés

A forgalmi engedélynek 3 típusa kerül bevezetésre: **általános, globális, egyedi forgalmi engedélyk**

Általános forgalmi engedély

A Hatóság az ellátási biztonság, a tartós ipari és kormányközi együttműködések és az eljárás egyszerűsítése érdekében bizonyos termékkörök beérkezésére (EU) és kiszállítására (EU) általános forgalmi engedélyeket tehet közzé az **Európai Unió területén történő szállítások könnyítésére**. Fontos kiemelni, hogy az engedélyezési eljárás ebben az esetben nem kérelemre indul, hanem a honlapon történő közzététel után bármely tevékenységi engedéllyel rendelkező vállalkozás felhasználhatja azokat az alábbi esetekben:

- hon- és rendvédelmi, rendészeti továbbá nemzetbiztonsági szervek részére történő kiszállítás, vagy beérkezés,
- tanúsított vállalatok (lásd: tanúsítás, tanúsított vállalatok) részére történő kiszállítás vagy beérkezés,
- garanciális javításra, kiállításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó ügyletek esetén.

Az általános forgalmi engedélyeket a Hatóság honlapján magyar és angol nyelven közzéteszi és arról az Európai Bizottságot is tájékoztatja. A honlapon az általános engedélyek a többi tagállam hatóságai és a külföldi partnerek számára egyaránt elérhetőek lesznek. Az engedélyes nem rendelkezik engedéllyel annak fizikai formájában, a szállítmányon és az azt kísérő okmányokon azonban fel kell tüntetni az általános forgalmi engedély számát. Az engedélyes felelőssége lesz a végfelhasználás ellenőrzése és naprakész nyilvántartást kell vezetnie a beérkezett illetve kiszállított termékekről (lásd: adatszolgáltatás, ellenőrzés). A Hatóság részéről az ellenőrzés utólagos. Előfordulhat, hogy néhány tagállam az általános engedélyezést csak 2012. június 30. után, vagy később vezeti be.

Globális forgalmi engedély

A Hatóság kérelemre az EGT államokban (az EU tagállamai, Lichtenstein, Norvégia, Izland) vagy Svájcban letelepedett szerződő felek, végfelhasználók esetén, több haditechnikai eszközre vagy szolgáltatásra, tartós termelési, valamint értékesítési kapcsolatra vonatkozó globális forgalmi engedélyt ad ki, mind kiszállítás/kivitel, mind beérkezés/beszállítás esetén. Az új engedély típus érvényességi ideje 3 év és 12 hónappal meghosszabbítható.

Egyedi forgalmi engedély

Azokban az esetekben kérelmezhető egyedi forgalmi engedély, amelyekben nem adható ki általános, illetve globális forgalmi engedély. Az eljárás gyakorlatilag megegyezik a jelenlegi forgalmi engedélyezéssel.

Tranzit szállítmányok engedélyezése

Amennyiben a küldő és a fogadó ország is az EGT (az EU tagállamai, Lichtenstein, Norvégia, Izland) állam, vagy Svájc, a tranzit engedélyezés csak az alábbi ML fejezetbe tartozó termékek esetén marad fenn: I./a, b, c; II./a, b; III.; IV.; VII./a- f, h, i továbbá a VIII.

Amennyiben a küldő és a célország is harmadik ország (ide nem értve Lichtensteint, Norvégiát, Izlandot és Svájcot), az engedélyezés a korábbi gyakorlat szerint történik, tehát valamennyi termékköre engedély szükséges.

Tanúsítás, tanúsított vállalat

A tanúsított vállalat egyrészt olyan vállalkozás, amely rendelkezik a Hatóság által kiállított tanúsítással, másrészt az Európai Unió más tagállamában letelepedett, az adott tagállam hatósága által tanúsított gyártó.

Mivel tanúsított vállalat csak hadiipari *gyártási* tevékenységet folytató társaság lehet, a tanúsítás feltétele a haditechnikai termékek gyártásának és a haditechnikai szolgáltatások nyújtásának engedélyezéséről szóló a 2005. évi CIX. törvény (Httv.) szerinti haditechnikai gyártási tevékenységi engedély.

A Hatóság tanúsítást csak Magyarországon letelepedett gazdasági társaságnak, illetve egyéni vállalkozónak adhat. Nem szükséges tanúsítás a hon- és rendvédelmi, rendészeti, továbbá a nemzetbiztonsági szervek részére.

A tanúsítási eljárás során a Hatóság megvizsgálja, hogy a vállalkozás a tevékenysége során maradéktalanul betartotta a Httv., valamint a haditechnikai külkereskedelemre vonatkozó előírásokat, ezért a kérelmezőnek legalább 2 éve rendelkeznie kell haditechnikai gyártási, illetve haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel. Az eljárás során mérlegelési szempont továbbá, hogy a cég tevékenysége során maradéktalanul betartotta a Belső Megfelelési Programjában foglaltakat.

A tanúsítás a hadiipari gyártási tevékenységével *szorosan összefüggő termékekre* szólhat. A tanúsítást a Hatóság magyar és angol nyelven adja ki. **A Tanúsítás feljogosítja a hazai vállalkozást, a tanúsításában megjelölt haditechnikai eszközök átvételére, amennyiben azokat a saját gyártási tevékenységével összefüggésben használja fel.** A tanúsítás legfeljebb 5 évre adható és újra kérelmezhető.

A tanúsított vállalatok listáját a Hatóság megküldi az Európai Uniónak, ahol azt gazdasági szereplők részére nyilvános adatbázisban közzéteszi, így az elérhető a külföldi partnerek és társhatóságok számára. Ugyanígy elérhető lesz a többi tagállam által tanúsított gyártók listája a hazai vállalkozások részére.

Ha a tanúsított vállalat már nem felel meg a tanúsítás kritériumainak, a Hatóság a nem megfelelés mértékétől függően a tanúsítást felfüggesztheti, vagy indokolt esetben visszavonhatja. A felfüggesztéssel egy időben korrekciós intézkedésre kötelezi a tanúsított vállalatot. A tanúsított vállalatokat a Hatóság legalább háromévente ellenőrzi.

A tanúsításnak az általános forgalmi engedélyt igénybevevők számára van jelentősége, ugyanis az általános forgalmi engedélyt –többek között- a tanúsítással rendelkező cégek számára történő ki/beszállításra használhatják fel. A tanúsítási okmány formája az Európai Unión belül standardizált lesz, ugyanis annak feltételeit a transzferirányelv szabályozza. Előfordulhat, hogy néhány tagállam a tanúsítás intézményét csak 2012. június 30. után vezeti be.

Adatszolgáltatás, ellenőrzés

Az engedélyeseket továbbra is (göngyölített) adatszolgáltatási kötelezettség terheli, de 2012. január 1-től azokat csak negyedévente szükséges megküldeni. Az adatszolgáltatás tartalmazza:

- az általános forgalmi engedély,
- a globális és egyedi forgalmi engedély terhére lebonyolított forgalmat;
- a teljesült brókerügyletek engedélyadatait.

A vállalkozás köteles naprakész nyilvántartást vezetni az alábbi adatokkal:

- haditechnikai eszköz típusa;
- szállított eszközök mennyisége és értéke;
- szállítás dátumai;
- címzett, végfelhasználó adatai és a végfelhasználás célja;
- annak igazolása, hogy a haditechnikai eszközök címzettjét tájékoztatták a forgalmi engedélyben foglalt kiviteli korlátozásokról.

A vállalkozás a nyilvántartásban rögzített adatokat és a kapcsolódó dokumentációt legalább 5 évig köteles megőrizni. A jogszabályban található előírások betartásának ellenőrzésével kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy a vállalkozás a Hatóság kérésére tájékoztatást köteles adni a kivitt, behozott, vagy transzferált termékek végfelhasználóiról és végfelhasználásról. Az ellenőrzések során a vállalkozás biztosítja a Hatóság hozzáférését az ügyletek során keletkezett dokumentumokhoz, a Hatóság azokról másolatot készíthet.

Az új kormányrendelet 2012. január 1-jén lép hatályba. A hatálybalépés előtt a Hatóság a konzultációkkal és szemináriumokkal igyekszik felkészíteni a hazai régi és új engedélyeseit a változásokra. Kérjük, figyelje a honlapunkat!

Vonatkozó EU-s szabályok¹⁹:

- a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló, 2009. május 6-i 2009/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv
- a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló 2009/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 9. cikke értelmében a védelmi ipari vállalkozások tanúsításáról szóló, 2011. január 11-i 2011/24/EU bizottsági ajánlás

Amennyiben további kérdése van, az alábbi elérhetőségeken fordulhat Hatóságunkhoz:

MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁG
Németvölgyi út 37-39.
H-1124 Budapest
E-mail: armstrade@mkeh.gov.hu
Telefon: 06 1 4585 599
Fax: 06 1 4585 885

Az alábbi forrásokból juthat további információhoz:

<http://www.mkeh.gov.hu>

<http://www.consilium.europa.eu/policies/foreign-policy.aspx?lang=hu>

<http://www.sipri.org>

<http://eeas.europa.eu/>

¹⁹ Elérhetők itt: http://eur-lex.europa.eu/RECH_naturel.do

- 1. SZÁMÚ MELLÉKLET:** *A 2010-BEN ÉRVÉNYBEN LÉVŐ FEGYVERSZÁLLÍTÁSI EMBARGÓK*
- 2. SZÁMÚ MELLÉKLET:** *A 2010. ÉVI EXPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZETEK
SZERINTI BONTÁSBAN*
- 3. SZÁMÚ MELLÉKLET:** *A 2010. ÉVI IMPORT ADATOK RELÁCIÓS ÉS ML FEJEZETEK
SZERINTI BONTÁSBAN*

A 2010-BEN ÉRVÉNYES FEGYVERSZÁLLÍTÁSI EMBARGÓK

Ország	ENSZ	EU	EBESZ
<i>Al-Qaida és a Tálib rezsim</i>	*	*	
<i>Azerbajdzsán</i>	*		*
<i>Burma / Myanmar</i>		*	
<i>Elefántcsontpart</i>	*	*	
<i>Eritrea</i>	*	*	
<i>Guinea</i>		*	
<i>Irak</i>	*	*	
<i>Irán</i>	*	*	
<i>Kína</i>		*	
<i>Kongói Demokratikus Köztársaság</i>	*	*	
<i>Észak-Korea</i>	*	*	
<i>Libanon</i>	*	*	
<i>Libéria</i>	*	*	
<i>Örményország</i>	*		*
<i>Sierra Leone</i>	*	*	
<i>Szomália</i>	*	*	
<i>Szudán</i>	*	*	
<i>Zimbabwe</i>		*	

a: engedélyezett érték (EUR)

b: teljesített érték (EUR)

		ML1	ML2	ML3	ML4	ML5	ML6	ML7	ML8	ML10	ML11	ML15	ML18	ML21	ML25	ML26	Össz.
Amerikai Egyesült Államok	a	943210		42254850		3600000					1445000						48243060
	b	33600		6717908		0					1071000						7822508
Barbados	a			59000													59000
	b			40500													40500
Belga Királyság	a						5000										5000
	b						0										0
Bolgár Köztársaság	a								220000								220000
	b								0								0
Cseh Köztársaság	a	106770	955500	3246677	1600000		3988500		280890	160000	56000						10394337
	b	920	344305	86534	276998		1334604		1165	66250	36000						2146776
Dél-Afrikai Köztársaság	a	8900															8900
	b	8900															8900
Etiópia	a									13800000							13800000
	b									0							0
Fülöp-szigetek	a			120850													120850
	b			111100													111100
Görög Köztársaság	a			70000													70000
	b			0													0
Guatemalai Köztársaság	a			210000													210000
	b			0													0
Hong Kong	a			55000													55000
	b			0													0
Indiai Köztársaság	a									1550000	2650000						4200000
	b									450109	581852						1031961

a: engedélyezett érték (EUR)

b: teljesített érték (EUR)

		ML1	ML2	ML3	ML4	ML5	ML6	ML7	ML8	ML10	ML11	ML15	ML18	ML21	ML25	ML26	Össz.
Izrael	a	450000				192000											642000
	b	37868				180896											218764
Koreai Köztársaság	a										460000						460000
	b										49285						49285
Koszovó	a																
	b			71700													71700
Kubai Köztársaság	a			67600													67600
	b			0													0
Lengyel Köztársaság	a						125000										125000
	b						0										0
Lett Köztársaság	a			64850						323500							388350
	b			64850						90715							155565
Luxemburgi Nagyhercegség	a			4200													4200
	b			4200													4200
Malájzia	a									150000							150000
	b									14231							14231
Nagy- Britannia	a	9250		600000			48000					19138535					19795785
	b	0		0			0					1060227					1060227
Német Szövetségi Köztársaság	a			8534000			800000			10000				2700000			12044000
	b			192840			0			10000				1369381			1572221
Olasz Köztársaság	a	90000		1649000	553000												2292000
	b	4440		141157	553000												698597
Oroszországi Föderáció	a			116675						2000							118675
	b			66050						0							66050

a: engedélyezett érték (EUR)

b: teljesített érték (EUR)

		ML1	ML2	ML3	ML4	ML5	ML6	ML7	ML8	ML10	ML11	ML15	ML18	ML21	ML25	ML26	Össz.
Osztrák Köztársaság	a	5880	32046		5680000				650000								6367926
	b	0	0		570561				47960								618521
Panamai Köztársaság	a	225000															225000
	b	0															0
Portugál Köztársaság	a			117812													117812
	b			0													0
Román Köztársaság	a	989391		136722													1126113
	b	41360		68477													109837
Svájc	a	14200		60000	5825000										300000		6199200
	b	14200		37605	32039										0		83844
Szerbia	a	4315														545285	549600
	b	4315														545285	549600
Szingapúri Köztársaság	a			200000													200000
	b			0													0
Szlovák Köztársaság	a			971572			1324000	22710		70000	120000						2508282
	b			741866			30261	0		0	0						772127
Szt. Lucia	a			14000													14000
	b			13965													13965
Török Köztársaság	a										50000						50000
	b										0						0
Ukrajna	a		300000	3293587	119500		100000			73870	255000						4141957
	b		300000	783712	51797		63563			0	217756						1416828
Vietnami Szocialista Köztársaság	a				2000000					500000	11500		1520000				4031500
	b				1001960					0	11500		0				1013460
Összesen	a	2842601	1287546	61846395	15777500	3792000	6390500	22710	1150890	16639370	5047500	19138535	1520000	2700000	300000	545285	139000832
	b	145603	644305	9142464	2486355	180896	1428428	0	49125	631305	1967393	1060227	0	1369381	0	545285	19650767

3. SZÁMÚ MELLÉKLET
A 2010. ÉVI IMPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN

a: engedélyezett érték (EUR)

b: teljesített érték (EUR)

		ML1	ML2	ML3	ML4	ML5	ML6	ML7	ML8	ML9	ML10	ML11	ML13	ML14	ML15	ML17	ML18	ML21	ML23	ML25	ML26	Össz.
Amerikai Egyesült Államok	a	3428150	1000	1073755	22797900	36439	1300000	5000			5999000	171375	43000	120	431500				10000	44500	7876	35349615
	b	138269	500	47800	5200	9715	48559	0			0	109114	3146	101	72552				0	20176	0	455132
Ausztrália	a		99000																			99000
	b		9850																			9850
Belarusz Köztársaság	a					1450000																1450000
	b					0																0
Belga Királyság	a	520000		1300000								16000					831800					2667800
	b	1700		152634								0					0					154334
Bolgár Köztársaság	a		44795	1869120							473000											2386915
	b		0	0							262406											262406
Bosznia-Hercegovina	a			1365200																		1365200
	b			151840																		151840
Brazília	a			200000																		200000
	b			0																		0
Ciprusi Köztársaság	a	175000																				175000
	b	4050																				4050
Cseh Köztársaság	a	2492000		3200000	1007184	550000	1003500		487450	10000	330920		150000							6628	30000	9267682
	b	39564		323650	70030	0	119081		12688	9000	0		27874							2002	0	603889
Dán Köztársaság	a											400000					311500					711500
	b											24840					33610					58450

3. SZÁMÚ MELLÉKLET
A 2010. ÉVI IMPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN

		a: engedélyezett érték (EUR)										b: teljesített érték (EUR)										
		ML1	ML2	ML3	ML4	ML5	ML6	ML7	ML8	ML9	ML10	ML11	ML13	ML14	ML15	ML17	ML18	ML21	ML23	ML25	ML26	Össz.
Dél-Afrikai Köztársaság	a	21000													3000							24000
	b	0													0							0
Finn Köztársaság	a	1040000		798000								949337										2787337
	b	84437		127692								164850										376979
Francia Köztársaság	a	459000		99000			1200000	21000				8449990	165300		16000							10410290
	b	50232		0			0	18200				218780	0		8140							295352
Holland Királyság	a	250000		250000																	30197	530197
	b	0		2171																	0	2171
Horvát Köztársaság	a	152500	871		58850							8000										220221
	b	2520	0		31350							0										33870
Indiai Köztársaság	a											4800										4800
	b											0										0
Izrael	a	283400						500000				85000		146000							116200	1130600
	b	6063						146078				28000		146000								326141
Kanada	a	40000		154000									220000			10000						424000
	b	0		12705									0			0						12705
Kínai Népköztársaság	a	1800																			2559	4359
	b	157																			2358	2515
Lengyel Köztársaság	a	200000			26970	600000			6000		10000	216000										1058970
	b	62111			26970	192695			0		0	0										281776

3. SZÁMÚ MELLÉKLET
A 2010. ÉVI IMPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN

a: engedélyezett érték (EUR) b: teljesített érték (EUR)

		ML1	ML2	ML3	ML4	ML5	ML6	ML7	ML8	ML9	ML10	ML11	ML13	ML14	ML15	ML17	ML18	ML21	ML23	ML25	ML26	Össz.		
Litván Köztársaság	a	120000									300000										450000	870000		
	b	242									0											23414	23656	
Nagy- Britannia	a	600000		50000							405700	1089500	83080		4000000				600	6915			6235795	
	b	7646		780							1432	0	65192		787628				340	2590			865608	
Német Szövetségi Köztársaság	a	16400462		12194424	445000		4162400	1503000			255265	5770	45000		8398747	40000	103200	950000		3350	22200		44528818	
	b	1125288		813378	0		598947	228070			55363	0	0		2362804	0	30000	0		1698	0		5215548	
Norvég Királyság	a			135000								12139504											12274504	
	b			0								4807207												4807207
Olasz Köztársaság	a	1123000		3039500																			4162500	
	b	11249		319713																				330962
Oroszorszá- gi Föderáció	a	235000		200000			496365				3683500	333750												4948615
	b	5565		0			306552				1002128	92300												1406545
Osztrák Köztársaság	a	6260288		1751076	1915000		18500	18000	20000													45256		10028120
	b	437086		42824	33458		0	0	0													0		513368
Portugál Köztársaság	a				15000																			15000
	b																							0
Románia	a			578000							200000													778000
	b			253700							34331													288031
Spanyol- ország	a		500000	1288000																				1788000
	b		420393	703260																				1123653

3. SZÁMÚ MELLÉKLET
A 2010. ÉVI IMPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN

a: engedélyezett érték (EUR) b: teljesített érték (EUR)

		ML1	ML2	ML3	ML4	ML5	ML6	ML7	ML8	ML9	ML10	ML11	ML13	ML14	ML15	ML17	ML18	ML21	ML23	ML25	ML26	Össz.
Svájc	a	131900	10000	1373000		150000			230000			60000					22500					1977400
	b	3022	9137	0		0			0			27500					0					39659
Svédország	a	219640		501500					320000						50000				120000			1211140
	b	0		137238					38780						30995				0			207013
Szerbia	a						750000		230000													980000
	b						165879		10000													175879
Szingapúr	a														1700000							1700000
	b														226127							226127
Szlovák Köztársaság	a	10000					237200		9700			200000										456900
	b	0					50744		9350			82806										142900
Török Köztársaság	a	35000																				35000
	b	0																				0
Ukrajna	a	20000			384000		210350				22300000	218000										23132350
	b	11000			384000		50105				87636	200000										732741
Összesen	a	34218140	655666	31419575	26649904	2786439	9378315	2047000	1303150	10000	33957385	22984889	2068517	146120	14599247	50000	957500	1261500	175856	177593	542832	185389628
	b	1990201	439880	3089385	551008	202410	1339867	392348	70818	9000	1443296	5565707	285902	146101	3488246	0	30000	33610	340	26466	25772	19130357

- ML 1** Sima csövű fegyverek 20 mm-nél kisebb kaliberrel, más kézfegyverek és automata fegyverek 12,7 mm (0,50 hüvelyk/inch) vagy kisebb kaliberrel és tartozékok és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek
- ML 2** 20 mm és ennél nagyobb kaliberű sima csövű fegyverek, más fegyverek és fegyverzetek 12, 7 mm-nél (0, 50hüvelyk/inch) nagyobb kaliberrel, tűzvetők és tartozékok, és az azokhoz tervezett különleges részegységek
- ML 3** Lőszeres és mechanikus gyújtószerkezetek, és azok azokhoz tervezett különleges részegységek
- ML 4** Bombák, torpedók, nem irányított és irányított rakéták, más robbanó eszközök és töltetek, valamint a hozzájuk tartozó eszközök és részegységek a következő felsorolás szerint, amelyeket kifejezetten katonai felhasználásra terveztek, és kifejezetten azokhoz tervezett alkatrészek
- ML 5** Tűzvető, és kapcsolódó készülségi és riasztó eszközök, kapcsolódó rendszerek, ellenőrző, illesztő és ellentevékenységek berendezései a következők szerint, amelyeket kifejezetten katonai célra terveztek, és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek és szerelvények
- ML 6** Szárazföldi járművek és részegységeik
- ML 7** Vegyi, vagy biológiai mérgező anyagok, könnygázok, radioaktív anyagok, kapcsolódó berendezések, összetevők, anyagok és technológiák
- ML 8** "Energiahordozó anyagok", és kapcsolódó összetevők
- ML 9** Kifejezetten katonai használatra tervezett vízi járművek, különleges tengerészeti berendezések és tartozékok, és azok alkatrészei
- ML 10** Repülőgép, személyzet nélküli légi-jármű, repülőgép-hajtómű (motor) és repülőgép-részegység, hozzátartozó berendezések és alkatrészek, amelyeket kifejezetten katonai használatra terveztek, vagy módosítottak
- ML 11** Kifejezetten katonai célra tervezett elektronikai berendezések, valamint kifejezetten ezekhez tervezett alkatrészek
- ML 12** Nagy sebességű, kinetikai energiájú fegyverrendszerek és kapcsolódó eszközök a következők szerint és az azokhoz tervezett különleges részegységek
- ML 13** Páncélozott, vagy védőberendezések és szerkezetek, valamint anyagok
- ML 14** Kifejezetten katonai kiképzési, vagy hadgyakorlat forgatókönyvi szimulációs célú berendezések, gyakorló (szimulátor) berendezések bármilyen tűzfegyver és fegyverzet használata begyakorlására, amelyek az I. vagy II. fejezetek szerint kerülnek engedélyezésre, és kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek és szerelvények
- ML 15** Kifejezetten katonai használatra tervezett képletapogató (képalkotó / imaging), vagy ezeket zavaró berendezések és kifejezetten ezekhez tervezett elemek / alkatrészek
- ML 16** Kovácsolt, sajtolt és más félkész gyártmányok, amelyek felhasználását engedélyezés alá vont termékekben lehet azonosítani az anyagösszetétel, geometriai méret, vagy alkalmazás alapján, és amelyeket kifejezetten az I. – IV., VI., IX., X., XII. vagy XIX. fejezetek alapján engedélyköteles termék részére terveztek
- ML 17** Különféle berendezések, anyagok és könyvtárak (adatbázisok), a következők szerint, és a kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek / részegységek
- ML 18** Gyártóberendezések a jelen Jegyzékben felsorolt termékek előállításához/gyártásához
- ML 19** Irányított energiát kibocsátó fegyverrendszerek (DEW), kapcsolódó berendezések, vagy ellentevékenységek eszközei, és kísérleti modellek és a kifejezetten azokhoz tervezett fődarabok / részegységek / alkatrészek
- ML 20** Kriogén és szupravezető berendezések az alábbiak szerint, valamint kifejezetten hozzájuk tervezett elemek/alkatrészek és szerelvények
- ML 21** „Szoftver”
- ML 22** “Technológia”
- ML 23** Kifejezetten katonai célú felszerelések
- ML 24** Kifejezetten katonai célú szolgáltatások
- ML 25** Kényszerítő és bünfelderítő eszközök
- ML 26** Titkosszolgálati eszközök